

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова фахова навчальна дисципліна)

Інноваційний розвиток підприємства

Розробник: Калініченко Олександр Володимирович, доцент
кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, к.е.н., доцент

Полтава 2022 р.

Опис навчальної дисципліни та інформації про розробника

Назва навчальної дисципліни	Інноваційний розвиток підприємства
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	Обов'язкова фахова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин
Контактні дані розробника	Викладач: Калініченко Олександр, кандидат економічних наук, доцент Контакти: ауд. 76, навчальний корпус № 4, ауд. 476, навчальний корпус № 4, e-mail: oleksandr.kalinichenko@pdaa.edu.ua , тел.: (0532)56-98-24, https://www.pdaa.edu.ua/people/kalinichenko-oleksandr-volodymyrovych
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Спеціальність Освітня програма	051 Економіка ОПП Економіка підприємства
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Перелік базових дисциплін, що передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми Економіка підприємства: Економіка підприємства, Державне регулювання економіки, Стратегія підприємства

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти знань та вмінь щодо забезпечення інноваційного розвитку економічних систем, оцінювання їхнього інноваційного потенціалу, обґрунтування та реалізації ефективних управлінських рішень з розвитку економіки на інноваційних засадах.

Основні завдання навчальної дисципліни: вивчення механізмів управління інноваційним розвитком економічних систем; дослідженні процесу забезпечення результативності формування та використання інноваційного потенціалу підприємств; аналізі ефективності інвестування в інновації; набутті вмінь обґрунтовувати напрямки пріоритетного інноваційного розвитку та альтернативні варіанти управлінських рішень.

Компетентності:

загальні:

ЗК 1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

спеціальні (фахові):

СК 1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК 7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

СК 11. Здатність забезпечувати результативність використання інноваційного потенціалу підприємств, оцінювати ефективність процесу інвестування в інновації.

Програмні результати навчання:

ПРН 7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати запропоновані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПРН 15. Розробляти й обґрунтовувати механізми управління інноваційним розвитком та забезпечувати результативність використання інноваційного потенціалу підприємств.

Програма та структура навчальної дисципліни

Тема 1. Інновації і циклічність економічного розвитку

Сутність поняття «інновація», «інноваційна діяльність». Значення інноваційних процесів для ефективної господарської діяльності. Поняття об'єктів і суб'єктів інноваційної діяльності. Класифікація інновацій. Циклічність економічного розвитку. Теорія інноваційного розвитку Й. Шумпетера та її значення для розвитку інноваційної теорії. Сучасні підходи розвитку теорії криз. Особливості циклів економічного розвитку в сучасних умовах.

Тема 2. Ключові поняття інноваційного розвитку

Сутність економічного розвитку. Типи розвитку економіки. Концептуальні основи управління інноваційним розвитком. Технологічні уклади. Технологічні уклади в Україні.

Тема 3. Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування

Оцінка стану інноваційного розвитку країни. Оцінка сучасного стану інноваційного розвитку підприємств України. Чинники формування розвитку виробництва. Позитивні та негативні чинники впливу на інноваційний розвиток національної економіки України. Оцінка рівня інноваційного розвитку підприємств. Визначення чинників впливу на інноваційний розвиток підприємства.

Тема 4. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку

Ключові завдання створення та функціонування організаційних форм інноваційного розвитку. Головні особливості найпопулярніших організаційних форм інноваційного розвитку: технопарків, технополісів та бізнес-інкубаторів. Характеристика та значення венчурних підприємств у розвитку національної економіки країни. Розвиток організаційних форм інноваційного діяльності у світі. Розвиток організаційних форм інноваційної діяльності в Україні.

Тема 5. Глобальні науково-технічні та інформаційні комунікації в інноваційній сфері

Сутність поняття «комунікації». Інформаційно-комунікаційні технології. Класифікація інформаційних технологій. Науково-технічна та інформаційна політика в системі пріоритетів міжнародної економічної діяльності. Розвиток інформації в Україні. Особливості інформаційних процесів на підприємствах.

Тема 6. Інфраструктура ринку інновацій

Призначення та функції ринку інновацій. Характеристика складових інноваційного ринку. Становлення ринку інновацій в Україні. Європейський досвід розвитку українського ринку інновацій. Ринок інновацій в аграрному секторі України.

Тема 7. Державна підтримка інноваційного підприємництва

Основні положення Закону України «Про інноваційну діяльність». Функції суб'єктів державної інноваційної політики України. Характеристика форм державного регулювання інноваційних процесів. Засоби державної підтримки підприємств, що впроваджують інновації у розвинених країнах світу та в Україні. Пріоритетні напрямки державної підтримки галузей національної економіки України.

Тема 8. Національні інноваційні системи

Поняття та сутність теорії національних інноваційних систем. Основні елементи та підсистеми національної інноваційної системи. Інноваційна система підприємства як складова частина національної інноваційної системи. Особливості національних інноваційних систем країн в умовах глобалізації економіки. Формування національної інноваційної системи України. Розвиток національної інноваційної системи України.

Тема 9. Маркетинг інновацій

Маркетингове дослідження ринку інновацій. Стратегічна та оперативна складові маркетингу інновацій. Формування системи маркетингу інновацій. Принципи маркетингу інновацій. Структура можливостей інноваційного маркетингу.

Тема 10. Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства

Сутність та особливості стратегічного розвитку підприємства. Теоретичні аспекти формування бізнес-моделі підприємства. Концепції та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства. Методичні підходи оцінювання бізнес-моделей. Оцінювання функціонуючої бізнес-моделі у співставленні з конкурентами. Формування бізнес-моделі підприємства. Формування стратегії підприємства.

Тема 11. Інноваційний потенціал підприємства

Сутність інноваційного потенціалу підприємства. Характеристика складових інноваційного потенціалу підприємства. Система оцінки інноваційного потенціалу підприємства. Основні фактори впливу на інноваційний потенціал підприємства. Сучасні підходи до оцінки ефективності використання інноваційного потенціалу підприємства. Інноваційний потенціал аграрних підприємств.

Тема 12. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства

Значення інноваційних інвестицій у розвитку підприємства. Світовий досвід інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємств. Інноваційні інвестиції в українські підприємства. Шляхи створення привабливих умов інноваційного інвестування на підприємстві.

Тема 13. Ризики в інноваційній діяльності та управління ними

Види ризиків в інноваційній діяльності підприємства. Напрями управління ризиками інноваційної діяльності підприємства. Етапи управління ризиками інноваційної діяльності підприємства. Принципи побудови системи управління ризиками інноваційної діяльності. Методи зниження ризиків інноваційної діяльності.

Тема 14. Охорона прав та економіка інтелектуальної власності як складова економічної безпеки інноваційної діяльності

Поняття інтелектуальної власності. Інтелектуальна власність на сучасному етапі розвитку національної економіки України. Законодавче регулювання у сфері інтелектуальної власності. Інтелектуальна власність та захист економічної конкуренції. Відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Денна форма навчання 051Екон мд 2022			
	усього	у тому числі		
л		п	с.р.	
Тема 1. Інновації і циклічність економічного розвитку	6	2	-	4
Тема 2. Ключові поняття інноваційного розвитку	6	-	2	4
Тема 3. Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування	6	2	-	4
Тема 4. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку	6	-	2	4
Тема 5. Глобальні науково-технічні та інформаційні комунікації в інноваційній сфері	8	-	2	6
Тема 6. Інфраструктура ринку інновацій	6	2	-	4
Тема 7. Державна підтримка інноваційного підприємництва	8	-	2	6
Тема 8. Національні інноваційні системи	6	2	-	4
Тема 9. Маркетинг інновацій	6	2	-	4
Тема 10. Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства	6	-	2	4
Тема 11. Інноваційний потенціал підприємства	6	-	2	4
Тема 12. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства	6	2	-	4
Тема 13. Ризики в інноваційній діяльності та управління ними	8	2	2	4
Тема 14. Охорона прав та економіка інтелектуальної власності як складова економічної безпеки інноваційної діяльності	6	2	-	4
Усього годин	90	16	14	60

Оцінювання результатів навчання Форми контролю результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	усне опитування	виконання вправ на практичних заняттях	розв'язування тестів	виконання завдань зі сам. роб.	
ПРН 7. Обирати ефективні методи економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та	8	7	5	30	50

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	усне опитування	виконання вправ на практичних заняттях	розв'язування тестів	виконання завдань зі сам. роб.	
наукових і прикладних досліджень.					
ПРН 15. Розробляти й обґрунтовувати механізми управління інноваційним розвитком та забезпечувати результативність використання інноваційного потенціалу підприємств.	8	7	5	30	50
Разом (залік)	16	14	10	60	100

Форми поточного контролю знань здобувачів вищої освіти (051Екон_бд_2022):

– опитування теоретичних питань (0 – 3 бала):

0 балів – студент не готовий до відповіді або виявив неспроможність висвітлити питання (тему) чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновків, узагальнення;

1 бал – студент виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу (теми), певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені помилки, неточності, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу (теми), нечітко виражене ставлення слухача до фактів;

2 бали – студент виявляє достатні знання і розуміння основних положень навчального матеріалу (теми), аналізує матеріал та робить власні висновки. Питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки та неточності;

3 бали – студент показує глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми (теми), проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал;

– виконання вправ на практичних заняттях (розв'язку задач) (0 – 5 балів):

0 балів – потрібне повторне виконання;

1 бал – здобувач вищої освіти частково володіє матеріалом, не в змозі викласти зміст основних показників і висновків, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі завдання, частково забезпечивши відображення запланованих результатів навчання;

2 бали – здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість завдань частково забезпечивши відображення запланованих результатів навчання;

3 бали – здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань та демонструє досягнення половини запланованих результатів навчання;

4 бали – здобувач вищої освіти достатньо повно володіє матеріалом, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість завдань та демонструє досягнення більшої частини запланованих результатів навчання;

5 балів – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє матеріалом, правильно вирішив усі завдання. Відповідь характеризує уміння виявляти та розв’язувати проблему, інтегрувати знання, повністю відображає визначені результати навчання;

– розв’язування тестів (0 – 2 бали):

0 балів – студент відповідає менше, ніж на 50 % тестів;

1 бали – студент правильно відповідає на 50 – 69 % тестів;

2 бали – студент правильно відповів на 70 – 100 % тестів;

– виконання завдань самостійної роботи (0 – 2 бала):

0 балів – вцілому обсяг виконаних завдань складає менше 50 % від загального обсягу;

1 бал – обсяг виконаної роботи становить від 50 % до 69 % від загального обсягу;

2 бали – обсяг виконаних завдань становить від 80 % до 100 % від загального обсягу.

Форма проведення семестрового контролю згідно з робочим та навчальним планом – залік.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Для освітньо-професійної програми Економіка підприємства спеціальності 051 Економіка (051Екон мд 2022):

Програмні результати навчання	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	усне опитування	виконання вправ на практичних заняттях	розв’язування тестів	виконання завдань зі сам. роб.	
Тема 1. Інновації і циклічність економічного розвитку	-	-		2	2
Тема 2. Ключові поняття інноваційного розвитку	3	5	2	2	12
Тема 3. Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування	-	-	-	2	2
Тема 4. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку	3	5	2	2	12
Тема 5. Глобальні науково-технічні та інформаційні комунікації	3	5	2	2	12
Тема 6. Інфраструктура ринку інновацій	-	-	-	2	2
Тема 7. Державна підтримка інноваційного підприємництва	3	5	2	2	12
Тема 8. Національні інноваційні системи	-	-	-	2	2
Тема 9. Маркетинг інновацій	-	-	-	2	2
Тема 10. Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства	3	5	2	2	12
Тема 11. Інноваційний потенціал підприємства	3	5	2	2	12
Тема 12. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства	-	-	-	2	2
Тема 13. Ризики в інноваційній діяльності та управління ними	3	5	2	2	12
Тема 14. Охорона прав та економіка інтелектуальної власності	-	-	2	2	4
Разом	21	35	16	28	100

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 90 год. Кількість кредитів – 3. Форма семестрового контролю – залік.

Політика навчальної дисципліни:

Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів та зобов'язаний відпрацювати таке заняття.

Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями у межах встановлених норм. У разі виявлення факту плагіату здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

Є можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої/міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та/або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансферної системи. Організаційні процеси навчання за програмами академічної мобільності регламентуються Положенням про академічну мобільність здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:
Презентації.

Рекомендовані джерела інформації **Основні**

1. Безгін К. С. Управління інноваціями : навч. посіб. / К. С. Безгін, Ю. М. Клименко. Вінниця : ДонНУ, 2017. 207 с.
2. Василенко В. О., Шматько В. Г. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, Фенікс, 2015. 440 с.
3. Ватченко О. Б., Ватченко Б. С., Череве О. Л. Інноваційний розвиток підприємства : навч. посіб. Ун-т мит. справи та фінансів. Дніпро : Акцент. 2017. 403 с.
4. Гуторив О. І., Ярута М. Ю, Сисоева С. І. Економіка та організація інноваційної діяльності : навч. посіб. Харків : Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва, 2019. 227 с.
5. Гуторив О. І. Стратегічна інноватика : навч. посіб. Харків: ХНАУ, 2019. 326 с.
6. Інноваційний менеджмент: підручник / А. В. Череп, Т. В. Пуліна, О. Г. Череп. Київ : Кондор, 2018. 442 с
7. Копитко М. І. Управління інноваціями: навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни у схемах і таблицях. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 292 с.
8. Микитюк П. П., Крисько Ж. Л., Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Сkochиляс С. М. Інноваційний розвиток підприємства : навч. посіб. Тернопіль: ПП «Принтер Інформ», 2015. 224 с.
9. Попов С. А., Панченко Г. О. Інноваційний розвиток системи органів публічної влади: стратегічний підхід : навч. посіб. / С. А. Попов, Г. О. Панченко. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2018. 220 с.
10. Управління інноваціями : навч. посіб. / О. І. Гуторов та ін. 2-ге вид. доп. Харків: «Діса плюс», 2016. 266 с.

Допоміжні

1. Баланюк О. С. Державна підтримка інноваційної діяльності. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/4396/1/19.pdf>.
2. Бояринова К. О., Костюк А. К. Інноваційний розвиток підприємств: умови, проблеми та перспективи. URL: http://probl-economy.kpi.ua/pdf/2011_7.pdf.

3. Буняк Н. М. Сутність національної інноваційної системи. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=633>.
4. Буряк В. О. Сучасні організаційні форми інноваційної діяльності. URL: http://www.kntu.kr.ua/doc/nauk_zap_10_1.
5. Волобуєв Г. С. Сутність та передумови інноваційного розвитку підприємств. *Економічний вісник Донбасу*. 2016. № 3. С. 213 – 217.
6. Ворона А. В. Інноваційна активність підприємств як перспектива розвитку національної економіки України. *Ефективна економіка*. 2020, №3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2020/157.pdf.
7. Герелес А. В. Інноваційний потенціал аграрного підприємства та управління його розвитком. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки*. 2010. Вип. 104. URL: http://khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_104/18.pdf.
8. Гук О. В., Колосовська В. В. Формування інноваційної політики підприємства. *Глобальні і національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 8. С. 440 – 442.
9. Делілова Т. В., Шершенюк О. М. Обґрунтування стратегічних заходів щодо забезпечення моделі інноваційного розвитку України. Управління інноваційною, інвестиційною та економічною діяльністю інтегрованих об'єднань та підприємств : монографія / за заг. ред. Л. М. Савчук. Дніпропетровськ : Пороги, 2016. С. 92 – 103.
10. Дрига С. Г. Державний інноваційний абстенціонізм. *Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні : VIII Міжнародний бізнес-форум (Київ, 19 березня 2015 р.) / відп. ред. А. А. Мазаракі*. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. С. 84 – 86.
11. Єлець О. П. Організаційні форми інноваційної діяльності. URL: http://www.kpi.kharkov.ua/archive/2011/7/7_2011_4.pdf.
12. Івашковський С. Циклічний розвиток економіки в сучасних умовах. URL: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/drn/133.htm.
13. Кадол Л. В., Кравчук Л. М. Принципи формування інноваційної політики підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2016. Вип. 17 (1). С. 76 – 79.
14. Корнух О. В. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2607>.
15. Москалюк К. В. Теоретичні основи інноваційного потенціалу аграрної сфери України. *Збірник наукових праць Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2012. № 22. URL: [http://kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/69.pdf](http://kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/69.pdf).
16. Наукова та інноваційна діяльність в Україні. Статистичний збірник. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm.
17. Орлова В. М. Стратегія інноваційного розвитку підприємства. *Економічний нобелівський вісник*. 2015. № 1. С. 79 – 85.
18. Підкамінний І. М., Ціпуринда В. С. Системні фактори впливу на інноваційний розвиток підприємства. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=480>.
19. Поліщук І. Концептуальні засади маркетингу інновацій на підприємстві. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/899>.
20. Ріжко І. А., Шотік Т. М. Маркетинг інновацій. URL: <http://www.ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/16913/1/219-Rizhko-356-357.pdf>.
21. Сергєєва О. Р. Теоретико-методичні засади інноваційної політики суб'єктів підприємництва. Управлінська, фінансова та маркетингова діяльність підприємств в умовах нестійкої економіки : монографія. Дніпропетровськ : Пороги, 2016. С. 353 – 361.
22. Стойко І., Мельник Л. Український ринок інновацій та його перспективи у стратегії «Європа 2020». *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2012. Вип. 1 (6). С. 164 – 172. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2012/12siiuse.pdf>.
23. Темненко С. М. Методи оцінки інноваційного потенціалу підприємства. URL: <http://www.inenbiol.com/ntb/ntb7/92.pdf>.
24. Шавшин О. С. Стратегія інноваційного розвитку підприємства. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2017. № 3 (2). С. 167 – 171.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Веб-сайт наукової бібліотеки ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». URL: <http://lib.pu.if.ua>.
2. Веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua>.
4. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.
6. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.
7. Офіційний веб-сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua>.
8. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>.
9. Офіційний сайт Українського центру економічних і політичних досліджень ім. Разумкова. URL: <http://razumkov.org.ua>.
10. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
11. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
12. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: www.kmu.gov.ua.